

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

8676 J3
Pocztą polową 53, dn. 13. maja 1922 r.

Oddział II Informacyjny

Nr. 13129 /II. Inf/II/D/2

TAJNE

DO

Szt. Gen. tel. 148.

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO
WODZA

Mjr. Switalski

w/m.

W załączeniu przesyłam odpis raportu Ekspozytury Kraków
o ruchu monarchistycznym węgiersko-austrjacko-bawarskim.

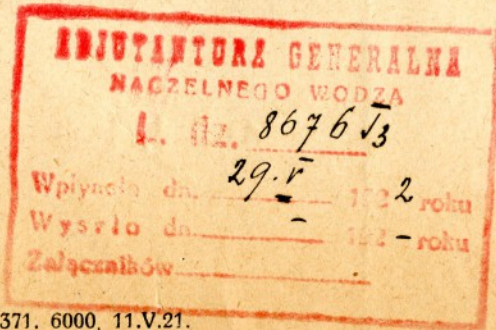
1 załącznik:

Otrzymują:
Attache w Pradze
Budapeszcie
Gen. Adjut. Nacz. Wodza

Szef Oddz. II. Szt. Gen.ś

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Pplk. p.d. Szt. Gen.

RUCH MONARCHISTYCZNY AUSTRIA CKO-BAWARSKO-WĘGIERSKI

I. MONARCHISCI AUSTRIJACCY.

Obok znanych już monarchistycznych partyj na terenie austriackim t.j. obok "Schwarzgelbe Legitimisten-Partei" i "Staatspartei", utworzona została w ostatnim czasie w Wiedniu "Oesterreichische Monarchisten-Partei", rekrutująca się w głównej mierze z arystokracji austriackiej. Na czele jej stoi ekscelencja v. W e h s e. Partja posiada swoich ludzi zaufania we wszystkich obwodach Wiednia, na miasto człowiekiem zaufania jest niejaki baron S e h r a g e r, na obwód I. niejaka baronowa L e o n h a r d i, nazwiska innych narazie nieznane.

W stanowisku "Schwarzgelbe Legitimisten-Partei" daje się zauważyć wielki wzrost tak pod względem liczebności, jak znaczenia głównie dzięki przystąpieniu do niej trzech wielkich korporacji studenckich t.j. "Vargonia", "Nibelungia" i "Viking" jak również wielu związków młodzieży katolickiej. Niebawem ten w ciągu trzechletniej propagandy sukces partji ma według zdania jednego z jej filarów, płk. Wolffa, mieć swoje uzasadnienie w fakcie śmierci ekscesarza Karola, "którego ofiara nie była daremną." Komitet wykonawczy partji, złożony z czterech kierowników okręgów, zbiera się co tygodnia pod przewodnictwem płk. Wolffa w lokalu partji / Wien I, Seilerstätte 7/.

"Staatspartei" agresywniejsza w działaniu zewnętrznym od "Schwarzgelbe-Leg. Partei" zaznacza swoją działalność w tendencji do propagowania idei monarchistycznej drogą demonstracji i kolportażu odezw. Ostatnie demonstracje monarchistyczne w Wiedniu były aranżowane właśnie przez nią.

Jako najwybitniejsze osobistości pomiędzy monarchistami austriackimi występują: Kuno H o y n i g g /Grasfogasse 3/, Stephan P e d a j a n i g / Tegethofstrasse 2" wspomniany płk.

W o l f f, płk. F ü h r e r, rtm. K o l h a n i g, budowniczy G r u b e r, stolarz S e d l a c e k, mechanik G u s c h l e r, urzędnik B a s l e r, mjr. Theodor Pohanka von K u l m s i g / Tabor 9 gasse 8/, płk. M a l j e v a c s / Genzgasse 26/, hr. Rudolf G r u n d e m a n n, baron Novak-A r i e n t, dziennikarz O r e l generał v. A r z, gen. G e o r g i, marszałek polny v. K o e v e s, gen. ^{musdy i mysl} Auffenberg, mjr. K o u a r z, dziennikarz /red. "Reichspost"/ F u n d e r, prof. dr. S e i p e l, minister Karl V a u g o i n, poseł dr. J e r z a b e k, dr. R a d e r, Ottokar C z e r n i n i, Dr. August W o t t a w a.

II. Monarchiści bawarscy.

Potwierdza się, że oprócz regularnej wymiany myśli z monarchistami austriackimi utrzymują monarchiści bawarscy ścisły kontakt z legitymistami węgierskimi.

henn <Prowadzona> w sposób celowy <ze strony węgierskiej w Bawarii propaganda na korzyść Ottona II-go> zdołała przy stopniowym utrwalaniu sympatji dla Habsburgów osłabić w znacznej mierze aspiracje Wittelsbachów i Hohenzollernów - jak również w znacznym stopniu <przyczyniła się do wzrostu szans wysuwanej przez legitymistów węgierskich koncepcji przyłączenia się Bawarii do projektowanej przez nich monarchji niemiecko-węgierskiej pod berłem Ottona.>

<Co do samej> wyżej wspomnianej koncepcji, obejmuje ona prócz Bawarii, Austrii i Węgier również część terenu Polski t.j. przede wszystkim Wschodnią Małopolską, dokąd jakoby ma się obecnie skierować pewna część wysiłku propagandy monarchistycznej Zdaniem Hoynigga <ruch monarchistyczny na terenie Małopolski może liczyć rzekomo na widoki powodzenia, gdyż " ludność Małopolski zachowała w przeważnej mierze wierność i lojalność w stosunku do dynastji Habsburskiej">, a nadto ma rzekomo na terenie Małopolski pracować już oddawna silna propaganda irredentystyczna dążąca do oderwania od Polski, a przyłączenia do monarchji pod berłem Habsburgów. Niewątpliwie ma tu Hoynigg na

myśli ruch ukraiński,pośród którego istotnie w nieznacznej mierze ujawniają się tendencje filohabsburskie.

III.Stosunek monarchistów austriackich do węgierskich.

Pomiędzy ruchem monarchistycznym austriackim a węgierskim zadzierżgnięte zostały w ostatnim czasie/zwłaszcza od chwili śmierci cesarza Karola/ węzły znacznie silniejsze niż poprzednio-przyczem coraz bardziej uwidacznia się przewaga inicjatywy węgierskiej. Stwierdzono m.i. że z polecenia Hejjas a, prezesa " Ligi budzących się Węgier"/Területvedő-Liga/ założył Hoynigg w Wiedniu ekspozyturę tejże Ligi pod nazwą " Bund der Erwachenden Ungarn",przez pośrednictwo której komunikuje się z właściwą Ligą i pobiera subwencje.

Nie mniej żywym jest kontakt Hoynigga z O s t e n b u r g i e m,który posiadanymi do swojej dyspozycji środkami finansowemi dopomógł " Staatspartei"/nie posiadającej dotychczas swego organu/ do założenia tygodnika monarchistycznego pod nazwą " Neue Monarchie",którego redaktorem jest dr.P o e t k k o. Przeprowadzona równocześnie na Węgrzech i w Austrii zbiórka na rzecz cesarzowej Zyty podjęta została za wspólnem porozumieniem Hoynigga i Ostenburga.

Co do akcji samego Ostenburga zebrano na podstawie rewelacji oficera węgierskiego niejakiego L a s z i c a, będącego mężem zaufania Hejjas a, na gruncie wiedeńskim, następujące dane: "Liga budzących się Węgier" przygotowuje na okres najbliższych ośmiu tygodni/ a więc w terminie do pierwszych dni lipca b.r. /nowy zamach stanu na Węgrzech.Projektowany "putsch" wyjdzie tym razem od oddziałów wojskowych Ostenburga stacjonowanych w garnizonach południowych komitatów węgierskich, objawszy zaś całe Węgry i Austrię przerzuci się według wszelkiego prawdopodobieństwa na teren południowych Niemiec/Bawarii/.Powrót Kappa uważa Laszic za symptom bardzo wiele mówiący.Poza oddziałami wojskowymi Ostenburga przywiązuje np. "Liga budzących się Wę-
gier" dużą wagę do oddziałów B r u n e n wśród których znajdu

je się duża liczba uciekinierów kappistów. Z drugiej strony monarchiści austriaccy liczą w momencie decydującym przede wszystkim na oparcie się o kawalerję hrabiego Z e n o n i, który pozostał bezwzględnie wierny Habsburgom, oraz o pułki strzelców tyrolskich w Insbruku.

Znaczenie osoby Ostenburga na Węgrzech wzrosło w sposób ogromny. Niewątpliwie wpłynęło ono również na zmianę oficjalnego stanowiska Horthy'ego, który w obawie przed powołaniem przez cesarzową Zytę Ostenburga do współdziałania w rządzie i przed ewentualnym zagrnięciem w odpowiednim momencie całego steru państwa w ręce Ostenburga, zdecydował się na wypowiedzenie się za Ottonem II-im i na jawne przystąpienie do legitymistów. Nie ulega również najmniejszej wątpliwości, że ^{tey} wraz z dojściem do skutku projektowanego zamachu stanu ze strony monarchistów węgiersko-austriacko-bawarskiego bloku, Ostenburg odegrałby rolę decydującą.

Charakterystycznym jest stosunek zablokowanych monarchistów do partji lewicowych, szczególnie do lewych socjalistów, których monarchiści uważają nie bez słuszności za swoich największych wrogów. Ruch ~~lewicowy węgierski~~ lewicowy węgierski, straciwszy grunt pod nogami na Węgrzech na skutek powszechnie znanych represalji ze strony reakcji, jak również i ruch lewicowy bawarski, mający w katolickiej Bawarii słabe szanse silniejszego rozrostu, przeniosły się w przeważnej mierze na grunt wiedeński, grupując się przy "Arbeiter-Zeitung" około osoby posła do "Reichsratu", A u s t e r l i t z a. Monarchiści posuwają się w walce przeciwko nim tak daleko, że stwarzają w obecnej chwili pod kierownictwem wspomnianego oficera węgierskiego Laszica za pieniądze "Ligi budzących się Węgier" w Wiedniu specjalne biuro szpiegowskie z charakterem defensywno-kontrywiadowniczym, którego celem będzie obserwacja i inwigilacja osób podejrzanych o wrogię dla monarchizmu usposobienie względnie o jakikolwiek kontakt z komunizmem. Wspomniane biuro wzorowane jest całkowicie na analogicznych

biurach kontrwywiadowczych dla zwalczania działalności komunistycznej na Węgrzech.

IV. Stosunek monarchizmu do Ukraińców.

W związku z wysuwaniem przez zablokowany monarchizm planami budowy nowej monarchji, w których w grę wchodzić miałyby także kwestja Ukraińców wschodnio-małopolskich, roztaczają monarchiści silną opiekę nad ruchem propagandystycznym ukraińskim na terenie Wiednia, reprezentowanym tam przez rtm. Michała F y d e t n y k a, dra Z a ł o z i e c k i e g o i dra K u r o p a t n i c k i e g o. Jako motyw do rozwijania propagandy i do uzyskiwania swych wpływów pomiędzy Ukraińcami jest wysuwana kwestja rzekomych bezprawii polskich we Wschodniej Małopolsce, głównie zaś masowe więzienie studentów ukraińskich. Nie jest wykluczone, że pewne odłamy ukraińskie subwencjonowane są nawet przez monarchistów. W każdym razie pewnem jest, że w bezpośrednim stosunku z monarchistami pozostaje grupa podnosząca pretensje do tronu Wasyla Wyszywanego/ Wilhelma Habsburga/, przyczem w ogólnym planie stworzenia nowej monarchji wysuwana jest możliwość tak sensacyjnej ewentualności, jak przyłączenie do tejże monarchji Galicji Wschodniej w formie k r ó l e s t w a pod berkiem Wilhelma Habsburga, przyczem stosunek jej do całości monarchji miałby być analogiczny do stosunku byłych państw Rzeszy niemieckiej do cesarstwa niemieckiego.

Za zgodność odpisu:

L. Kuentzsch

INSTITUT
ARCHIVES
New York